

Lausunto Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotuksesta

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 4
952/06.02.00/2021

Tiivistelmä

Tuusulan kunta pyytää lausuntoa koko kuntaa koskevasta yleiskaava 2040:sta. Kaavaehdotus on nyt toista kertaa nähtävillä. Kaavan keskeinen suunnitteluperiaate, uuden maankäytön tukeutuminen keskuksiin ja olemassa oleviin suurimpiin taajamiin, on linjassa yleiskaavoitusta ohjaavan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan periaatteiden kanssa.

Vaikka kaava-aineisto on selkeytynyt sitten edellisen ehdotusvaiheen, on uuden yleiskaavan ja voimaan jäävien osayleiskaavojen muodostama kokonaisuus edelleen tietyiltä osin vaikeaselkoinen, mikä vaikeuttaa kaavakokonaisuuden tulkintaa ja arviointia.

Tiettyjen teemojen tai kokonaisuuksien osalta on tunnistettu riskejä maakunnallisten tavoitteiden toteutumiselle. Näistä merkittävimmät:

- Kaavan mitoituksen mahdollistama asukasmäärän lisäys ylittää moninkertaisesti sekä Uudenmaan liiton että Tuusulan kunnan omat väestöennusteet. Kaavassa esitetty uusien alueiden toteuttamiseen liittyvä vaiheistus ei riittävällä tavalla turvaa sitä, että yhdyskuntarakennetta kehitetään kestävästi, ensisijaisesti keskuksiin tukeutuen ja nykyistä rakennetta tehostamalla ja täydentämällä, mikäli väestönkasvu on ennusteiden mukaista eli yleiskaavatyössä varauduttua merkittävästi maltillisempaa.
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävää Lentorataa ei ole yleiskaavaehdotuksessa osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetun liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen mukaisena.
- Tallinna-tunneliin ja sen rahtiliikenneyhteyksiin liittyvät merkinnät ja määräykset eivät riittävällä tavalla mahdollista tai turvaa hankkeen mahdollista jatkosuunnittelua.
- Yleiskaavaehdotus ei kaikilta osin riittävästi turvaa maakunnallisia luontoarvoja tai kaava-aineistosta ei löydy perusteluja sille, miksi yleiskaavassa arvokkaiden luontokohteiden rajaukset poikkeavat maakuntakaavan rajauksista.

Lisäksi lausunnossa on käsitelty mm. kaupan mitoitusta, tieyhteyksiä, raskaan liikenteen levähdyspaikkoja, viheryhteystarpeita, pohja- ja pintavesiä, ilmastoa ja energiaa sekä teknistä huoltoa.

Uudenmaan liitto edellyttää lausunnossaan esiinnostettujen näkökulmien ja muutostarpeiden huomioon ottamista ennen kaavan hyväksymistä. Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Tuusulan kunta on 25.11.2021 pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotus II:sta. Lausunto pyydetään antamaan 31.1.2022 mennessä.

Maakuntakaava on ohjeena muutettaessa tai laadittaessa yleiskaavaa (MRL 32§). Tuusulan kunnan yleiskaavatyö on tullut vireille 11.1.2010. Kaavatyö on nyt ehdotusvaiheessa, ja ehdotus on toista kertaa nähtävillä.

Yleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksen mukaan kaavan keskeiset tavoitteet ovat Tuusulan aseman vahvistaminen osana Helsingin seutua, metropolialueen kilpailukyky, kestävä yhdyskuntarakennemallin luominen, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen, liikenneverkoston toimivuuden kehittäminen, elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistaminen, kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen sekä viheryhteyksien osoittaminen. Kaavan tavoitevuosi on 2040.

Yleiskaavan keskeisestä sisällöstä ja taustoista kaavaselostuksessa todetaan mm. seuraavaa:

“Tuusulan kunnan vuonna 2016 laadittu väestöennuste yleiskaavan tavoitevuodelle 2040 on noin 56 000 asukasta. Kaava mahdollistaa noin 60 % suuremman väestönkasvun kuin ennuste vaatii eli kaavaratkaisulla kunnassa voisi olla lähes 68 000 asukasta, mikäli kaikki kaavassa osoitetut asumisen laajenemisalueet toteutuisivat täysimääräisinä. Yleiskaava ei kuitenkaan ole väestöennuste. Vuoden 2016 väestösuunnitetta on tarkennettu vuonna 2019 ja 2020. Kasvun on ennakoitu olevan merkittävästi vähäisempää. Asuinalueiden vaiheistuksen avulla uusien alueiden käyttöönottoa voidaan hallita suunnitelmallisesti, vaikka kasvu olisi maltillisempaa ja kaavan tavoitevuosi siirtyisi pidemmälle.

Asumisen lisäksi kaavassa esitetään muun muassa keskusta-alueet, liikenteellinen tavoiteverkko, viherrakenne reitteineen yleiskaavan mittakaava huomioiden, suurimmat työpaikka-alueet ja palvelualueet.

Kaavatyön rinnalla on laadittu koko kuntaa käsitteleviä selvityksiä, muun muassa Kulttuuriympäristö ja rakennuskanta -selvitys sekä kunnan viher- ja virkistysverkkoa käsittelevä Tuusulan viher- ja virkistysverkoston kehittäminen -raportti.

Yleiskaava on luonteeltaan yhdyskuntarakennetta tiivistävä. Tiivistyvä ja eheytyvä yhdyskuntarakenne mahdollistaa kustannustehokkaat liikenteen parantamishankkeet ja liikenteeseen tukeutuvan maankäytön. Uusia, olevista taajamista irrallisia asuinalueita ei muodosteta.”

Tämä lausunto koskee vain Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotusta II, eikä lausunnossa ole otettu huomioon voimaan jääviä yleiskaavoja niiltä osin, joita Tuusulan yleiskaava 2040 ei korvaa. Lausunnossa on keskitytty maakuntakaavan osoittamien maakunnallisten tavoitteiden kannalta keskeisiin alueidenkäytön teemoihin.

Voimassa olevat maakuntakaavat

Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on tullut voimaan juuri ennen Tuusulan yleiskaavaehdotus II:n nähtävillä asettamista. Päätöksellään 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi pääosan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa koskevista valituksista sekä kumosi kaavan voimaantuloa koskevan täytäntöönpanokiellon. Kaava tuli siten voimaan lukuun ottamatta niitä osioita, joiden osalta hallinto-oikeus ei hylännyt valituksia. Jatkovalitukset ovat parasta aikaa korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltävinä.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tuusulan kunnan alueelle on osoitettu kaksi keskusta (Hyrylä, Jokela) ja yksi pieni keskus (Kellokoski), joista Hyrylään ja Jokelaan on osoitettu myös keskuksiin tukeutuvat taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet. Ristikydön alue on osoitettu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä. Maakuntakaavassa on Tuusulaa koskien osoitettu myös keskeiset liikenneyhteydet ja yhteystarpeet (mm. ohjeellinen Lentoradan linjaus), liityntäpysäköintialue, luonnon- ja kulttuuriympäristön arvokohteet, viheryhteystarpeet, vedenhankinnan kannalta tärkeät pinta- ja pohjavesialueet, virkistysalueet, yhdyskuntateknisen huollon verkostot sekä lentomelualueet. Elinkeinoimintaan liittyvät kaavamerkinnot painottuvat kunnan eteläosaan. Kohdemerkinnöin on osoitettu kaupan alueita (merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella), ja lentoaseman liikennealueen pohjoispuolelle tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueita sekä maa-aineishuollon kehittämisalue. Lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuu myös liikenteen yhteystarpeisiin liittyviä merkintöjä, jotka liittyvät Tallinna-tunnelin ja siihen liittyviin logistisiin tarpeisiin. Yksi kaupan alueen kohdemerkintä sijoittuu pohjoisemmaksi, Lahdenväylän liittymäalueelle Järvenpään eteläisen liittymäalueen yhteyteen. Kaavamerkintöihin liittyy suunnittelumääräyksiä. Lisäksi voimassa ovat kaavan yleiset suunnittelumääräykset.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan lisäksi voimassa ovat aiempien maakuntakaavojen suojelu- ja Natura-alueet, joiden kumoamisen Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan hyväksymisen yhteydessä Helsingin hallinto-oikeus kumosi. Lisäksi voimassa on 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu, jonka yleinen suunnittelumääräys koskee koko Uttamaata ja siten myös Tuusulaa.

Tilanteessa, jossa Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on juuri tullut voimaan, mutta on vielä tietyiltä osin muutoksenhaussa ei maakuntakaavatilanne kokonaisuutena ja sen ohjausvaikutus kuntakaavoitukseen ole vielä täysin yksiselitteisesti tulkittavissa. Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on pääosin voimassa, ja Uudenmaan liiton näkökulmasta se on ajantasaisin näkemys maakunnallisista alueidenkäytön ohjaustarpeista ja tavoitteista. Tässä lausunnossa Tuusulan yleiskaavaehdotusta arvioidaan suhteessa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaan ja sen taustaselvityksiin.

Asian aiemmat käsittelyt Uudenmaan liitossa

Tuusulan yleiskaava 2040 kaavaehdotus oli ensimmäisen kerran nähtävillä ja lausunnoilla keväällä 2019. Uudenmaan maakuntahallitus antoi lausunnon kaavaehdotuksesta 20.5.2019. Lausunnossa edellytettiin tarkennuksia ja tarkistuksia kaavaehdotukseen. Lausunnon keskeisimmät huomiot liittyivät seuraaviin teemoihin/kohteisiin:

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä: Maakuntakaava, ei yleiskaava, ohjaa yleiskaavojen ja osayleiskaavojen laadintaa ja muuttamista
- Lentorata: Linjauksen muuttaminen vireillä olevan Uusimaa-kaavan ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.
- Lentoaseman pohjoispuoli, Focus-alue: Alueelle yleiskaavassa osoitettujen monipuolisten toimintojen rajoittaminen (vrt. ympäristöhäiriöt), valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden (mm. lentoasema, Tallinna-tunneli, raskaan liikenteen palvelualue) huomioon ottaminen

- Tiet: Maantien 152 ("Kehä IV") aluevarausuunnitelman huomioon ottaminen niin, että mahdollisesti Tuusulan puolelle siirtyvä linjaus on mahdollinen toteuttaa. Harkittavaksi molempien Vähänummentien jatkeen linjausvaihtoehtojen osoittaminen.
- Ristikytö: Maakuntakaavan ohjauksen tuominen vahvemmin yleiskaavaan, aseman sijainnin ja alueen liikenneyhteyksien tarkistaminen
- Kauppa: Määräyksien tarkentaminen, lisättävä seudullisen koon alarajat, lisättävä maininta paikallisuudesta päivittäistavarakauppaa koskeviin määräyksiin
- Viherrakenne: Tuusulanjärven eteläosassa ja Jokelassa Palojoenmetsän alueella tarkempaa ohjaustarvetta liittyen luontoarvoihin

Uudenmaan liitto on myös antanut lausuntoja Tuusulan yleiskaavatyöhön liittyen kaavatyön aiemmissa vaiheissa, sekä kaavan rakennemallivaiheessa että kaavaluonnosvaiheessa.

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä

Uudenmaan liitto toi edellistä kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan esiin muun muassa, että eri kaavojen ohjausvaikutusta tulee tarkistaa ja avata ohjausvaikutusta selkeämmin kaava-aineistossa. Uudessa yleiskaavaehdotuksessa uuden kaavan, kokonaisuudessaan voimaan jäävien osayleiskaavojen ja nykyisistä osayleiskaavoista voimaan jäävien ja kumoutuvien osien kuvausta onkin pyritty selkeyttämään. Lopputulosta, siis sitä, minkälainen on tarkempaa suunnittelua ohjaavien yleiskaavojen kokonaisuus, on kuitenkin edelleen vaikea hahmottaa.

Tiettyjä teemoja, kuten pohjavesialueita koskien on tilanteita, joissa kaavamerkintä sijoittuu osittain alueelle, jossa uuden yleiskaavan myötä nykyinen yleiskaava kumotaan kokonaisuudessaan, ja osittain alueelle, jolla nykyinen yleiskaava jää voimaan tai kumotaan vain jonkin tai joidenkin merkintöjen osalta. Kaavaselostuksessa todetaan mm., että "merkinnät ovat oikeusvaikutteisia kumottavien osayleiskaavojen alueilla, muilla osin merkinnät ovat ohjeellisia". Tämä viittaisi siihen, että sama kaavamerkintä voi toisella alueella olla oikeusvaikutteinen ja toisella ei. Merkintöjen oikeusvaikutteisuus / oikeusvaikutuksettomuus ei käy ilmi kaavakartalta tai merkinnät ja määräykset -asiakirjasta. Lisäksi kaikkia kaavakartan merkintöjä ei löydy merkinnät ja määräykset -asiakirjasta, esimerkkinä violetti katkoviivamerkintä. Jää myös jonkin verran epäselväksi, mitä pitävät sisällään ne teemat, kuten arvokkaat luontokohteet, jotka on mainittu listassa niistä teemoista, joiden osalta voimaanjääviä osayleiskaavoja tarkistetaan.

Kaiken kaikkiaan kaavakokonaisuus on tulkinnan, ohjausvaikutuksen ja oikeusvaikutusten kannalta edelleen epäselvä ja sen arviointi siten hankalaa. Jotta yleiskaavojen muodostama kokonaisuus mahdollistaisi yksiselitteisen tulkinnan ja olisi ymmärrettävä myös osallisille, tulisi kumottavien, voimaan tulevien ja voimaan jäävien kaavamerkintöjen muodostamaa kokonaisuutta, merkintöjen oikeusvaikutuksia ja merkinnät ja määräykset -asiakirjaa edelleen täydentää ja selkeyttää.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 17§:n mukaan yleiskaavan selostuksessa esitetään selvitys kaavan suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan. Suhde valtakunnallisiin

alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu, mutta selostusta on syytä täydentää myös maakuntakaavan osalta.

Yhdyskuntarakenne, asuminen

Uudenmaan liitto katsoo, että Tuusulan yleiskaava 2040:n keskeinen suunnitteluperiaate, jossa kunnan alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään olevaan rakenteeseen ja keskuksiin tukeutuen, olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tiivistäen, on voimassa olevan maakuntakaavan mukainen.

Kuten Uudenmaan liitto myös edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan vuonna 2019 totesi, liiton koko Uudenmaan kattavat väestöennusteet ennakoivat Tuusulan kunnalle merkittävästi vähäisempää kasvua kuin mihin yleiskaavatyössä varaudutaan. Kunnan asukasmäärä oli vuonna 2019 noin 38 600. Yleiskaavan tavoitevuonna 2040 liiton selvitysten maksimiennusteet ovat luokkaa 45 000 asukasta. Kunnan oman, vuonna 2019 laaditun trendiennusteen nopean kasvun vaihtoehdossa asukasmäärä on kaavan tavoitevuonna 48 000 asukasta. Yleiskaava kuitenkin varautuu tavoitevuonna jopa 68 000 asukkaaseen, mikäli kaikki kaavassa osoitetut asumisen laajenemisalueet toteutuisivat täysimääräisinä.

Uudenmaan liitto katsoo, että uusien alueiden vaiheistus on tärkeä edellytys sille, että yhdyskuntarakenne voi kehittyä kestävästi ensin keskuksia ja olevaa yhdyskuntarakennetta tehostaen ennen mahdollista uusien alueiden käyttöönottoa, mikäli väestönkasvu on edellisten vuosien tapaan ja ennusteiden mukaisesti yleiskaavan maksimimitoitusta merkittävästi maltillisempaa.

Nykyisillä rakennetuilla alueilla tulevina vuosina vapautuva asuntokanta ja täydennysrakentamispotentiaali vaikuttavat myös osaltaan tulevaan asuntotarpeeseen, samoin se, kuinka paljon asuntorakentamispotentiaalia on jo tällä hetkellä kaavoissa mutta vielä toteutumatta niillä alueilla, joilla nykyiset osayleiskaavat jäävät voimaan.

Yleiskaavan kaavaselostuksen mukaan kaava mahdollistaa asuntojen rakentamisen nimenomaan uusille alueille noin 30 000 asukkaalle, mikä ylittää merkittävässä määrin sekä Uudenmaan liiton väestöennusteen että kunnan oman trendiennusteen maksimivaihtoehtojen asukasmäärät. Jo ensimmäisen vaiheen alueet mahdollistavat asuntojen rakentaminen noin 24 000 asukkaalle. Toisessa vaiheessa mahdollistetaan vielä noin 6000 asunnon rakentaminen. Yleiskaavan tulisi kuitenkin varmistaa, että yhdyskuntarakenne ei lähde hajautumaan, mikäli uusille alueille ei ole todellista tarvetta.

Uudenmaan liitto katsoo, että alueiden vaiheistusta tulee tarkistaa niin, että ensimmäisen vaiheen uusien alueiden mahdollistama asukasmäärä olisi lähempänä väestöennusteiden arvioita tulevasta kehityksestä koko kunnan väestökehitys ja voimaan jäävät osayleiskaavat huomioon ottaen, ja jonkin verran suurempi osuus yleiskaavassa osoitetuista uusista asumisen alueista siirrettäisiin 2. vaiheen alueiksi. Tällaisenaan yleiskaavaratkaisu ei riittävästi tue maakuntakaavan tavoitteita liittyen olevan yhdyskuntarakenteen tehostamiseen, hajautumisen hillintään ja rakentamattomien alueiden vaalimiseen.

Tuusulan yleiskaavan ollessa edellisen kerran ehdotuksena nähtävillä yleiskaavassa oli nk. valkoisia alueita koskien annettu määräys, jonka

mukaan alueelle suuntautuvaa asuinrakentamista tulee ohjata taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Nyt nähtävillä olevassa ehdotuksessa tätä määräystä ei enää ole. Voimassa olevan maakuntakaavan yleisissä määräyksissä todetaan mm. että *”Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikunnan edellytykset.”* Koko kuntaa koskevan yleiskaavan tulisi tukea tämän maakuntakaavan määräyksen toteutumista, joten olisi perusteltua palauttaa poistettu määräys Tuusulan yleiskaavan yleisiin määräyksiin tai edistää maakuntakaavan toteutumista hajakentän hallinnan osalta muulla tavoin.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Ristikydön alue on osoitettu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä, jossa maankäyttö ja uuden aseman suunnittelu tulee kytkeä toisiinsa. Yleiskaavaehdotuksessa alue on osoitettu merkinnällä Res-1, uusi asemaseutuun tukeutuva tiivis taajamatoimintojen reservialue. Merkinnän kaavamääräystä on täydennetty Uudenmaan liiton edellisessä vaiheessa antaman lausunnon mukaisesti tavoitteena turvata alueen kehittämismahdollisuudet tulevaisuuden tiiviiksi uudeksi asemaseuduksi.

Kauppa

Edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskeneessa lausunnossaan Uudenmaan liitto katsoi, että Tuusulan yleiskaavan määräyksiä tulisi tarkentaa kaupan osalta ja lisätä määräyksiin maakuntakaavan mukaiset seudullisuuden koon alarajat eri alueilla. Maakuntakaavassa osoitettu kaupan mitoitus ei kuitenkaan edelleenkään ilmene kaava-asiakirjoista, joten **Uudenmaan liitto edellyttää, että kaupan mitoitus tulee lisätä kaava-asiakirjoihin** esimerkiksi viittaamalla voimassa olevan maakuntakaavan mitoitukseen.

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetut keskustatoimintojen alueet Hyrylässä ja Jokelassa sijoittuvat Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan keskusten alueille. Näissä maakuntakaava ei aseta rajoituksia kaupalle. Yleiskaavassa on kuitenkin myös Hyrylän taajaman eteläosaan osoitettu pienialainen keskustatoimintojen alue (C). Tämä sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeelle. Helsingin hallinto-oikeuden kumottua osan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan kaavamääräyksestä, joka koski kaupan mitoitusta taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä pääkaupunkiseudun ulkopuolella, on Uudenmaan liiton tämän hetkinen tulkinta se, että alueelle voi sijoittua vähittäiskauppaa maksimissaan 4000 k-m², ellei kunta selvityksin muuta osoita. Yleiskaavaehdotuksessa kaikkia keskustatoimintojen alueita koskee kuitenkin sama kaavamääräys, joka ei rajoita alueelle sijoitettavan kaupan määrää. **Hyrylän eteläistä pientä keskustatoimintojen aluetta koskien yleiskaavassa tulee osoittaa kaupan maksimitoitus joko maakuntakaavan asettamissa puitteissa tai selvitysten perusteella.** Uudenmaan liitto on valittanut maakuntakaavan kaupan ratkaisua koskevasta Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on kesken.

Yleiskaavassa osoitettu seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö (KM) Hyrylän eteläosassa on osa Sulan alueen maakuntakaavassa osoitettua,

useammasta eri osa-alueesta koostuvaa merkitykseltään seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä. **Kaava-asiakirjoista tulisi käydä ilmi, miten suuryksikön kerrosala sen eri osa-alueiden kesken jakautuu. Uudenmaan liitto katsoo, että kyseisen osa-alueen sallima kaupan kerrosala tulisi osoittaa yleiskaavassa.**

Viherrakenne

Luontoarvot

Yleiskaavaehdotuksen mukaan koko kunnan alueelle voimaan tuleviin merkintöihin sisältyvät arvokkaat luontokohteet. SL-1 merkinnässä (uudet, luonnonsuojelualueena toteutettavaksi tarkoitetut alueet) on suojelumääräys viiden vuoden määräajalla, jonka päätyttyä astuisi voimaan luontoarvoja suojaava toimenpiderajoitus 128 §.

Selvityksistä on todettu, että yleiskaavassa on hyödynnetty mm. näitä selvityksiä: "Seudulliset selvitykset mm. maakuntakaavatyöstä". Maininnasta ei käy ilmi, onko luontokohteiden osalta käytetty uusimpia tietoja. **Luontoselvityksistä tulee tuoda kaavaselostukseen maakuntakaavan huomioon ottamisen kannalta oleelliset tiedot.** Yleisesti selostuksessa ei ole riittävästi perusteltu niitä kohtia, joissa yleiskaavan ratkaisut [SL-1 (21), SL-1 (15), SL-1 (27) ja SL-1 (20)] poikkeavat maakuntakaavan suojelualuemerkinnöistä. Yleiskaavan SL-1 (21) ja SL-1 (15) merkinnöillä osoitetut alueet on osoitettu maakuntakaavassa suojelualuemerkintänä, joka kytkee kyseiset norot ympäristöineen samaan kokonaisuuteen kansainvälisestäkin arvokkaan Keravanjoen Natura-alueen kanssa, kun taas yleiskaavassa merkinnät ovat erilliset.

Palojoen metsän suojelualuemerkinnän SL-1 (27) alueen rajaus Jokelassa on yleiskaavaehdotuksessa merkittävästi suppeampi verrattuna saman kohteen maakuntakaavassa osoitettuun suojelualuemerkinnän rajaukseen. Maakuntakaavan merkinnän itäreunalla noin 7 ha osalta yleiskaavassa ei ole mitään luontoarvojen sijaintia osoittavaa merkintää. Merkitsemättä oleva osa maakuntakaavassa osoitetusta luontokohteesta on osoitettu yleiskaavassa asuinalueeksi, jolla sallitaan eläinten ylläpito (AH). AH-alueen määräyksessä todetaan, että *"Alue varataan asumiselle sekä eläinten ylläpidolle ja ympäristöön soveltuville palveluille, elinkeino-, harrastus- ja kaupalliselle toiminnalle. Alue sisältää erityisiä luontoarvoja, jotka on otettava suunnittelussa huomioon"*. Yleiskaavan yleisissä määräyksissä todetaan mm., että aluevaraukset sisältävät alueen sisäisiä puistoja.

Kyseisen AH-aluevarauksen kautta, maakuntakaavan suojelualuemerkinnän läpi on yleiskaavassa osoitettu myös paikallinen liikenteen yhteystarvemerkinä. Uudenmaan liitto huomauttaa, että liikenneyhteyden toteuttaminen heikentäisi arvokasta metsäkokonaisuutta ja saattaisi vaarantaa vesistön arvoja. Maakuntakaavassa osoitettua suppeampaa luontoarvoihin liittyvää rajausta ja luontoarvojen suojaamistapaa suhteessa uuteen rakentamiseen ja liikenteen yhteystarpeeseen ei ole yleiskaavan selostuksessa riittävästi perusteltu. Luontoarvojen huomioon ottamista edellytetään AH-alueen määräyksessä, mutta niiden sijaintia ei ole osoitettu millään kaavamerkinnällä. Yleiskaavan kaavamääräysten tulee olla oikeusvaikutuksiltaan siten selkeitä ja täsmällisiä, että niiden vaikutus tulevassa maankäytössä koskevassa päätöksenteossa on riittävästi ennakoitavissa. Yleiskaavan ohjaustapa, jossa erityiset luontoarvot huomioon otettavana asiana mainitaan vain alueen käyttötarkoitusta

muuttavan AH-aluevarauksen kaavamääräyksessä määrittelemättä arvojen sijaintia, ei ole selkeä.

Uudenmaan liitto lausuu, että luontoarvojen vaalimisen kannalta yllä kuvatulla Palojoen metsän alueella tulee turvata yleiskaavaehdotuksessa esitettyä selkeämmin ja vahvemmin maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen, tai perustella kaavaselostuksessa sitä koskevat poikkeukset maakuntakaavan ratkaisusta. Yleiskaavan kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös alueeseen kohdistuva virkistyskäyttöpaineen kasvu Jokelaan osoitetuilta uusilta asuinalueilta sekä alueen kautta kulkeva liikenteen yhteystarve.

Myllykylän suojelualuemerkinnän SL-1 (20) alueen raja on merkittävästi suppeampi suhteessa maakuntakaavan suojelualuemerkinnän rajaukseen, kun alueen itäreunalta noin 6 ha on jätetty merkitsemättä ja valkoiseksi alueeksi (eli alueella jäisi voimaan Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaava vuodelta 2014). Uudenmaan liitto lausuu, että luontoarvojen vaalimisen kannalta kyseisellä Myllykylän alueella tulee turvata yleiskaavan ehdotuksessa esitettyä selkeämmin ja vahvemmin maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen tai perustella kaavaselostuksessa sitä koskevat poikkeukset maakuntakaavan ratkaisusta.

Ekologiset yhteydet

Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaselostusta tulee täydentää maakunnallisilla tiedoilla ekologisesta verkostosta. Selostuksessa tulee myös tuoda esiin, että ekologisten yhteyksien jatkuvuuden turvaaminen jo osin rakentuneilla alueilla edellyttää säilyttämisen lisäksi myös yhteyksiä vahvistavia toimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi viheralueverkoston kehittäminen monipuolisemmaksi ja väylien muodostamien esteiden lieventäminen. Ekologiset yhteydet tulee pääsääntöisesti jo yleiskaavassa osoittaa soveltuvilla aluevarausmerkinnöillä viivamaisen merkinnän lisäksi (tai sijaan), jotta voidaan turvata yhteyksien jatkuvuus ja säilyttää niiden monipuolisuus ja laajuus niitä vahvistaen. On tärkeää, että maakunnalliset viheryhteydet toteutuvat tarpeeksi leveinä ja toimivina, eivätkä jää liian kapeiksi luonnolle häiriötä aiheuttavan maankäytön väleihin tai heikkene lisää väylien tai muiden esteiden vuoksi. Viheryhteyksien säilymisen ja parantamisen edellytyksiä tulee tarkastella erittäin huolellisesti niillä alueilla, joissa rakentaminen ja/tai maankäytön muutokset ovat voimakkaita kuten Helsingin seudulla.

Ristikydön, Ruotsinkylän ja Haarajoen alueilla maakuntakaavassa osoitettujen viheryhteystarvemerkkintöjen perusteena on yleisesti maakunnallisesti merkittävien luonnon ydinalueiden kytkeytyneisyyden parantaminen lajiston liikkumisen ja siirtymisen kannalta taajamarakenteiden ja väylien muodostamien esteiden kohdalla ja välissä. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen lisää tarvetta toimiville ekologisille yhteyksille. Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella -selvityksen (2018) mukaan kyseiset yhteydet ovat nykytilassaan jo heikot. Tätä selvitystä ei ole käytetty yleiskaavan selostuksen eikä siinä viitatusen Tuusulan Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen (2021) raportin lähteenä. Maakuntakaavan merkinnät ovat tavoitteellisia siten, että yhteysväliä tulee pyrkiä parantamaan nykytilasta. Rakentamiseen osoitettujen aluevarausten kohdalla on esitetty mainituilla alueilla ekologisia yhteystarpeita. Ristikydössä ja Ruotsinkylässä maakuntakaavan viheryhteystarvemerkkinnän kohdalla on osoitettu

yleiskaavassa osin TP-aluetta ja Haarajoella AT-aluetta ja lisäksi on osoitettu viivamainen ekologinen yhteystarve -merkintä, johon liittyy määräyksiä turvaamaan yhteyttä. Nykyisin jo rakentuneiden alueiden rajoitteista johtuen viivamainen merkintä voi näissä tapauksissa toimia ohjeena tarkemmalle suunnittelulle, mikäli yleiskaavan selostukseen täydennetään merkinnän tulkintaa yllä esitetyllä tavalla maakunnallisuuden näkökulmasta.

Merkittävä osa ekologisista yhteystarpeista sijoittuu alueille, joilla nykyiset osayleiskaavat jäävät voimaan. Näiltä osin ekologisten yhteystarpeiden merkinnät ovat siis ohjeellisia eikä niillä ole oikeusvaikutuksia. Tämä ei käy riittävän selvästi ilmi kaava-asiakirjoista.

Jokivarret toimivat ekologisina yhteyksinä, mutta kaavaselostuksen mukaan niitä ei selvyiden ja luettavuuden vuoksi ole merkitty taajamissa kaavakarttaan. Se, että asia on todettu vain selostuksessa, mutta ei määräyksissä voi heikentää ekologisiin yhteyksiin liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Virkistys

Yleiskaavan virkistysalueet tarkentavat maakuntakaavan yleispiirteisiä virkistysaluevarauksia. Yleiskaavan selvitysaineistossa mainittua Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen -raporttia ei ole kaava-aineistossa. Uudenmaan liitto suosittelee, että raportti lisätään kaavan tausta-aineistoihin.

Sinikehän kohdealuemerkintä vahvistaa alueen kokonaisvaltaista huomioon ottamista virkistykseen, matkailun ja ympäristöarvojen säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Merkinnän oikeusvaikutukset koskevat Uudenmaan liiton tulkinnan mukaan kuitenkin vain Tuusulanjärveä. Sen sijaan Rusutjärven osalta merkintä on ohjeellinen, sillä alueella on voimassa oleva osayleiskaava, jota ei ole tarkoitus kumota tai täydentää kyseisellä merkinnällä.

Kulttuuriympäristöt

Valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristöarvot on otettu yleiskaavaehdotuksessa huomioon asianmukaisesti, ja yleiskaavan laatimisen yhteydessä on laadittu tietopohjaa täydentäviä ja päivittäviä selvityksiä.

Liikenne

Yleiskaavaehdotukseen on merkitty kaksi maanalaista radan yhteystarvetta. Merkinnät kuvaavat Lentorataa ja Tallinna-tunnelia.

Yleiskaavaehdotuksessa esitetty Lentoradan linjaus poikkeaa voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesta ohjeellisesta linjauksesta. Yleiskaavaselostuksessa todetaan mm., että *"Lentoradan aseman rakentaminen toisi kokonaan uuden näkökulman Tuusulan ja -vapauttaessaan kapasiteettia pääradalta lähiliikennettä varten - myös koko keskisen Uudenmaan joukkoliikenteen järjestämiseen."* Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotusvaiheen vaikutusarvioinnin mukaisesti yleiskaavaehdotuksessa varaudutaan maanalaiseen rautatiehen, Lentorataan ja sen mahdolliseen asemaan Hyrylässä tai Ristikydössä.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa lentoradan ohjeellinen linjaus vastaa vuosien 2010 ja 2018 Lentorataselvitysten

linjausta ja vuoden 2012 Nopea ratayhteys Helsingistä itään -selvityksen linjausvaihtoehtoa A2.2. Lentorata on nopean kaukoliikenteen rata sekä osa Helsingin ja Tampereen välisen tunnin juna -yhteyden ja Itäradan kehittämistä, minkä takia sen linjaus voimassa olevassa, yleiskaavoitusta ohjaavassa maakuntakaavassa on suurin tutkituista vaihtoehdoista. **Lentorata ja sen suunnittelun edistäminen on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä kysymys. Radan ohjeellinen linjaus on osoitettu voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa. Linjaus ei kulje Hyrylän kautta, eikä tuleva nopea ratayhteys mahdollista asemaa Hyrylään. Radan jatkosuunnittelun turvaamiseksi Uudenmaan liitto edellyttää, että yleiskaavassa osoitettu linjaus muutetaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.**

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Itärata eroaa Lentoradasta Tuusulän ja Keravan rajan läheisyydessä liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen merkintänä. **Maanalaisen radan yhteystarpeen merkinnän tulee mahdollistaa sekä Lentoradan ja Itäradan toteutuminen. Selostukseen tulee lisätä Lentoradan yhteys Itärataan.**

Tallinna-tunneliin liittyviä kaavaratkaisuja kuvataan yleiskaavan selostuksessa seuraavasti: *"Tallinna-tunneli nousee maanpintaan Tuusulassa. Yleiskaavassa merkitään maanalainen rautatien yhteystarve, joka mahdollistaa Tallinna-tunnelin terminaalivaruksineen. Kaavaan ei ole osoitettu tunnelin suuaukkoja eikä terminaalin kohdemerkintää, koska suunnitelmat ovat keskeneräisiä."*

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tallinna-tunneliin kuuluvat myös Helsinki-Vantaan lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuvaksi suunniteltu rahtiterminaali ja varikko sekä radat, jotka yhdistävä terminaalin tunneliin ja Hanko–Hyvinkää-rataan. Radat on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa liikenteen yhteystarvenuoolella. Kuntakaavoituksessa on säilytettävä mahdollisuus yhteyden myöhempään suunnitteluun ja toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto edellyttää, että radat, jotka yhdistävät terminaalin tunneliin ja Hanko–Hyvinkää-rataan merkitään raideliikenteen yhteystarpeina, jotka mahdollistavat molemmat, sekä pinta- että tunneliratkaisun, sillä yhteyksien toteuttamistavasta ei ole vielä tehty suunnitelmia eikä päätöksiä. Lisäksi terminaali tulee kytkeä raideliikenteen yhteystarpeen määräykseen.**

Yleiskaavaehdotuksessa on Tuusulän Metsäkylään, lentoaseman melualueelle, osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemerkintä sijaintiin, johon Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä mm. Tallinna-tunnelin rahtiterminaalin tarkemman suunnittelun mahdollistamiseksi. Yleiskaava-aineistosta ei käy ilmi, mihin tarkoitukseen kyseinen yhdyskuntateknisen huollon alue on tarkoitettu. **Uudenmaan liitto katsoo, että mikäli yleiskaavaehdotuksen kohdemerkintä liittyy Tallinna-tunneliin, ei kaavamerkintä voi sijaita irrallaan yhteystarvetta osoittavasta merkinnästä. Mikäli merkintä liittyy mahdollisiin muihin toimintoihin, tulee varmistaa, ettei niillä haitata Tallinna-tunneliin liittyvän hankekokonaisuuden mahdollista tulevaa suunnittelua ja toteutusta.**

Seudullisessa selvityksessä Keski-Uudenmaan tärkeimmäksi poikittaiseksi yhteydeksi on todettu Järvenpään ja kantatien 45 yhdistävä Vähänummentien jatke. Nukari – Purola -tiejaksosta on laadittavana uusi yleissuunnitelma, joka valmistuu keväällä 2022. Tien tarkkaa

liittymiskohtaa kantatiehen 45 ei ole vielä suunniteltu. Yleiskaavassa Nukari – Purola -tiejakson pohjoisempi linjausvaihtoehto on merkitty seudullisena tieliikenteen yhteystarpeena. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Nukari – Purola -tiejakso on merkitty maakunnallisesti merkittävän tien ohjeellisen linjauksen merkinnällä. **Uudenmaan liitto katsoo, että parhaillaan yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä tutkittavana olevista Nukari-Purola mt 152 länsipään vaihtoehtoista Nurmijärven kunnan puolelle sijoittuva eteläisempi linjausvaihtoehto toteuttaa pohjoista paremmin maakuntakaavan periaatteita ja tavoitteita. Koska tien tarkkaa liittymiskohtaa kantatiehen 45 ei ole vielä ratkaistu, tulee Tuusulan yleiskaavan kuitenkin mahdollistaa myös pohjoisempi linjausvaihtoehto, mikäli Uudenmaan ELY-keskuksen vielä tällä hetkellä keskeneräiset selvitykset osoita pohjoista vaihtoehtoa poissuljetuksi. Uudenmaan liitto katsoo, että pohjoinen linjausvaihtoehto tulee seudullisen yhteystarpeen sijaan osoittaa kaavassa maakunnallisesti merkittävän tien ohjeellisena linjauksena.**

Kaavaehdotuksessa on esitetty seudullinen, pääosin ELY-keskuksen hallinnoimaan kanta- ja maantieverkkoon perustuva päätieverkko. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa tiet osoitetaan jaoteltuina valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin teihin. Maakunnallisesti merkittävien teiden kriteerit ovat samat kuin seudullisilla teillä, mutta niiden rooli on maakunnan kannalta merkittävämpi. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa yhteys Tuusulanväylältä Tuusulan Itäväylälle ja siitä edelleen 148 tielle itään on merkitty maakunnallisesti merkittäväksi tieksi. **Uudenmaan liitto esittää, että kaavaselostukseen lisätään maakuntakaavan mukaisesti kuvaus siitä, mikä on kunkin yhteysvälin rooli liikennejärjestelmässä.**

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetaan uusi kokoojakatu-yhteys, Lahelanorsi, Lahelantieltä Hyrylän keskustaan sekä Sahatielle yhteystarpeena. **Uudenmaan liitto toteaa, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Lahelanorreen kytkeytyvä kt 45 on Hyrylän kohdalla seudullisesti merkittävä tie ja sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Lahelanorren mahdollinen liittyminen kantatiehen 45 tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.**

Yleiskaavaselotuksen mukaisesti Tuusulanjoentien jatke ja sen mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle ei ole yleiskaavan mukaisen maankäytön perusteella liikenneverkon toimivuuden ja turvallisuuden kannalta tarpeellista ja sen merkitys olisi lähinnä paikallista maankäyttöä palveleva. Yhteystarve on osoitettu yleiskaavaan. **Uudenmaan liitto toteaa, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tuusulanväylä on Tuusulanjoentien jatkeen mahdollisen liittymän kohdalla maakunnallisesti merkittävä tie. Mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle tulee toteuttaa Tuusulanväylän sujuvuutta tai turvallisuutta vaarantamatta ja sen suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.**

Yleiskaavaselostuksessa ei ole käsitelty kohdassa 4.8.3 Uudet seudulliset ja paikalliset liikenteen yhteystarpeet kaavakartalle merkittyä paikallisen liikenteen yhteystarvetta, joka sijoittuu luontoarvoiltaan maakunnallisesti arvokkaaksi luokitellulle Palojoen metsän alueelle. **Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaselostukseen tulee lisätä perustelut ja vaikutusten arviointi Palojoen metsän alueen läpi kulkevalle yhteystarpeelle. Kyseisen paikallisen liikenteen yhteystarpeen tulee jatkosuunnittelun**

myötä mahdollistaa maakunnallisten luontoarvojen säilyminen. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Jokelantie on kyseisen, mahdollisen paikallisen liikenteen yhteystarpeen liittymän kohdalla seudullisesti merkittävä tie ja sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Mahdollinen liittyminen Jokelantiehen tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Yleiskaavassa osoitettu paikallinen liikenteen yhteystarve -merkintä Hyrylän eteläpuolella sijoittuu kaakossa maakuntakaavassa osoitetun Ruotsinkylän virkistysaluemerkinnän alueelle ja luoteessa kulttuuriympäristömerkinnän alueelle. Maakuntakaavan osoittamat reunaehdot ja arvot on otettava huomioon, kun yhteyttä tarkemmin suunnitellaan.

Vanhan Tuusulantien varren TP-alueilla on potentiaalia raskaan liikenteen palvelualueen toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto esittää, että näille alueille esitetään alue raskaan liikenteen palvelualueita varten.**

Osassa yleiskaavan kaavamääräyksistä käytetään termiä kevyt liikenne ja osassa jalankulku ja pyöräily. **Uudenmaan liitto esittää, että määräyksissä yhdenmukaistetaan tekstit kevyestä liikenteestä jalankulkuksi ja pyöräilyksi tai täsmennetään jommaksi kummaksi, sillä kyse on kahdesta eri kulkumuodosta.**

Ilmasto ja energia

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaisesti alueidenkäytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset vähähiilisel ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Yleiskaavan alueidenkäytön ratkaisuilla ja varsinkin yhdyskuntarakenteen eheyttämisellä sekä kaavan liikenteen ratkaisuilla on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Uudenmaan liitto pitää puutteena sitä, että Tuusulan yleiskaavatyössä ei ole tehty ilmastovaikutusten arviointia.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaisesti Tuusulan yleiskaavassa on osoitettu energiahuollon kannalta merkittävät voimajohdot. Uusiutuvan energian edistämisen tavoitteita tai ratkaisuja ei käsitellä kaavassa. **Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaratkaisua tulee vielä kehittää siten, että se tukee kestävään energijärjestelmään siirtymistä. Yleiskaavassa tulisi varmistaa, että alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä huomioidaan ja edistetään mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen.**

Tekninen huolto

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu Senkkerinmäkeen maa-aineshuollon kehittämisalueen kohdemerkintä, Vantaan ja Tuusulan rajalle Kiilan alueelle kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemerkintä ja Metsäkylään tuotannon- ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä.

Yleiskaavassa osoitettu ET-aluevaraus sijaitsee maakuntakaavassa osoitetun maa-aineshuollon sekä kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemerkintöjen alueilla. Lähtökohtaisesti merkintä on maakuntakaavan periaatteiden mukainen, mutta koska merkinnälle ei ole annettu suunnittelumääräystä eikä merkintää ole selostuksessa kuvattu tarkemmin,

ei vaikutuksia eikä maakuntakaavan toteutumista ole mahdollista arvioida tarkemmin.

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu Raatinpellon alueelle yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemerkintä. Kyseinen merkintä sijaitsee Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun tuotannon- ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkinnän alueella. Merkintä on osoitettu maakuntakaavassa Tallinna-tunnelin rahtiterminaalitoimintoja varten. Koska yleiskaavamerkinnälle ei ole annettu suunnittelumääräystä, eikä selostuksessa ole kuvattu tarkemmin merkinnän osoittamisen periaatteita ja tavoitteita, ei maakuntakaavan toteutumista ole mahdollista arvioida tarkemmin. **Kuten tämän lausunnon liikennettä käsittelevässä osuudessa todetaan, merkinnän kuvausta ja kaavamääräystä, sekä kaaselostusta on täydennettävä tarpeellisilta osin.**

Pohjavesialueet

Yleiskaava-alueella sijaitsee maakuntakaavassa osoitettuja pohjavesialueita, jotka on määritelty vedenhankinnan kannalta tärkeiksi. Lausuttavana olevassa yleiskaavassa on pohjavesialueet otettu huomioon maakuntakaavan mukaisesti.

Maakuntakaavan pohjavesialueen ominaisuusmerkintä ilmaisee alueen erityisominaisuutta ja määräyksessä on kiinnitetty huomiota vesilähteiden suojeluun. Tavoitteena on turvata pohjaveden laadullinen tila ja antoisuus edistämällä vesivarojen kestävää käyttöä ja estämällä pohjavesien pilaantumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjata siten, että ei vaaranneta pohjaveden laatua ja määrää. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti maaperä- ja pohjavesiolosuhteisiin sekä otettava huomioon pohjavesialueille sijoittuvien vedenottamoiden suoja-alueet.

Lahelan pohjavesialueelle on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu uutta asuinrakentamista sekä paikallinen liikenteen yhteystarve. Voimassa olevassa Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaavassa on Lahelan vedenottamolle osoitettu ET-1 alueen merkintä. Lausuttavan olevassa yleiskaavassa ei alueelle ole osoitettu vastaavaa vedenottamoita koskevaa merkintää, eikä pohjavesialueita koskevassa suunnittelumääräyksessä ole huomioitu vedenottamoiden tarvitsemia suoja-alueita. **Vedenottamon toiminnan turvaamiseksi ja yhteensovittamiseksi muun maankäytön kanssa on tarvittavat suoja-alueet esitettävä joko pohjavesialueen suunnittelumääräyksessä tai omalla merkinnällään.**

Pintavedet

Vesialueita (W) koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että vedenhankinnan kannalta merkittäviä pintavesiä ovat Tuusulanjärvi, Rusutjärvi, Tuusulanjoki, Vuohikkanoja ja Vantaanjoki. Näiden lisäksi on Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa vedenhankinnan kannalta arvokkaaksi pintavedeksi osoitettu myös Palojoki, joka myös kulkee Tuusulan kunnan alueella. Yhtenäisyyden ja maakuntakaavan toteutumisen vuoksi **myös Palojoki on syytä mainita vesialueiden suunnittelumääräyksessä.**

Vesialueen suunnittelumääräyksessä mainituista vesialueista kuitenkin vain Tuusulanjärvi ja Rusutjärvi on osoitettu yleiskaavassa kyseisellä vesialueen aluevarausmerkinnällä (W). Myös muiden

suunnittelumääräyksessä mainittujen kohteiden osoittamista kaavakartalla esimerkiksi omalla viivamerkinnällään tulisi harkita.

Kaavaselostuksessa on tuotu esiin vesialueiden hyödyntämiseen liittyviä tärkeitä reunaehtoja ja yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevia ohjeita erityisesti järvien, järvien rantojen ja jokivarsien osalta. **Nämä yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevat reunaehdot olisi aiheellista tuoda vesialueita koskevaan suunnittelumääräykseen ja/tai yleisiin määräyksiin.**

Ympäristöhäiriöt ja erityisalueet

Päijännetunneli, joka on pääkaupunkiseudun veden hankinnan pääasiallinen lähde, kulkee kaava-alueen läpi. Päijännetunneli ja sen toiminnan turvaamisen edellyttämät suojavaoähykkeet sekä niiden vaikutukset muuhun maankäyttöön on yleiskaavassa otettu asianmukaisesti huomioon.

Uudenmaan liitto edellyttää lausunnossaan esiinnostettujen näkökulmien ja muutostarpeiden huomioon ottamista ennen kaavan hyväksymistä.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja muutti pohjaehdotustaan seuraavasti (muutokset on alla esitetty lihavoineilla):

- Alaotsikon ”Yhdyskuntarakenne, asuminen” kuudes kappale muutetaan muotoon:

”Uudenmaan liitto katsoo, että alueiden vaiheistusta tulee tarkistaa niin, että ensimmäisen vaiheen uusien alueiden mahdollistama asukasmäärä olisi lähempänä väestöennusteiden arvioita tulevasta kehityksestä koko kunnan väestökehitys ja voimaan jäävät osayleiskaavat huomioon ottaen, ja **jonkin verran suurempi osuus yleiskaavassa osoitetuista uusista asumisen alueista siirrettäisiin 2. vaiheen alueiksi. [poistetaan virke: --- ”ja reservialueiksi tai niitä ei lainkaan osoitettaisi asumiseen”]** Tällaisenaan yleiskaavaratkaisu ei riittävästi tue maakuntakaavan tavoitteita liittyen olevan yhdyskuntarakenteen tehostamiseen, hajautumisen hillintään ja rakentamattomien alueiden vaalimiseen.”

- Alaotsikon ”Kauppa” ensimmäinen kappale muutetaan muotoon:

Edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskeneessa lausunnossaan Uudenmaan liitto katsoi, että Tuusulan yleiskaavan määräyksiä tulisi tarkentaa kaupan osalta ja lisätä määräyksiin maakuntakaavan mukaiset seudullisuuden koon alarajat eri alueilla. Maakuntakaavassa osoitettu kaupan mitoitus ei kuitenkaan edelleenkään ilmene kaava-asiakirjoista, joten Uudenmaan liitto edellyttää, että kaupan mitoitus tulee lisätä kaava-asiakirjoihin **esimerkiksi viittaamalla voimassa olevan maakuntakaavan mitoitukseen.**

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- antaa muutetun pohjaehdotuksen mukaisen lausunnon.
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Mariikka Manninen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Tuusulan kunta